

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ HALK SAĞLIĞI ANABİLİM DALI TOPLUM İÇİN BİLGİLENDİRME DİZİSİ (2023/2024-38)

23 MART DÜNYA METEOROLOJİ GÜNÜ (2024)

İKLİM EYLEMİNİN ÖN SAFLARINDA

Dünya Meteoroloji Günü, her yıl Dünya Meteoroloji Örgütü (WMO)'nün kurulum sözleşmesinin yürürlüğe girme tarihi olan 23 Mart'ta kutlanmaktadır.¹ Bu özel gün kapsamında her yıl güncel hava durumu, iklim veya suyla ilgili konularda farklı temalarda çeşitli etkinlikler düzenlenmektedir, 2024 yılı için tema “İklim Eyleminin Ön Saflarında (At the Frontline of Climate Action)” olarak belirlenmiştir.^{2,3}

İklim değişikliği tüm uygarlık için gerçek ve yadsınamaz bir tehdittir. Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri'nde de bu duruma dikkat çekilmektedir. Hedef 13, “iklim değişikliği ve etkileriyle mücadele için acil eyleme geçme” konusunu içermektedir. Bu amaçtaki ilerleme, diğer tüm Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri'ndeki ilerlemenin temelini oluşturmaktadır. WMO topluluğunun çalışmaları; açlığın ve yoksulluğun azaltılması, sağlık ve refahın iyileştirilmesi, temiz su ile uygun fiyatlı ve temiz enerjinin sağlanması, su altındaki yaşamı ve karadaki yaşamı korumak ve şehirlerimizi ve topluluklarımızı iklim değişikliğine karşı daha dayanıklı hale getirmek gibi amaçları içermektedir.¹

1980'lerden bu yana her on yılın bir öncekinden daha sıcak olduğu tespit edilmiştir. 2023 yılı ise küresel ortalama sıcaklığın 1850-1900 ortalamasının yaklaşık 1,45°C üzerinde olduğu, kaydedilen en sıcak yıl olmuştur. Bu büyük ölçüde insan kaynaklı iklim değişikliği ve doğal olarak meydana gelen bir olay olan El Nino'nun birleşiminden kaynaklanmaktadır. Artan sıcaklıklara daha aşırı olaylar (sıcak hava dalgaları, seller, kuraklıklar, kontrol edilemeyen yangınlar ve hızla yoğunlaşan tropikal kasırgalar) eşlik etmektedir. Okyanus ısısı rekor düzeylere gelmekte, deniz ekosistemleri artan sıcaklıklardan etkilenmektedir. Aynı zamanda deniz seviyesindeki yükseliş deniz seviyesindeki eyaletler ve kıyı nüfusları için büyüyen bir tehdit oluşturmaktadır.⁴

İklim değişikliğinin çok sayıda sağlık etkisi mevcuttur. Bunlar doğrudan ve dolaylı etkiler şeklindedir:^{5,6,7}

¹ [Internet] World Meteorological Day 2024, WMO. <https://wmo.int/events/meeting/world-meteorological-day-2024#:~:text=Every%2023%20March%2C%20the%20World,Organization%20on%2023%20March%201950>. Erişim Tarihi:06.03.2024

² [Internet] Background, World Meteorological Day 2024, WMO. <https://wmo.int/site/world-meteorological-day-2024/background> Erişim Tarihi:06.03.2024

³ [Internet] World Meteorological Day 2024, WMO. <https://wmo.int/site/world-meteorological-day-2024> Erişim Tarihi:06.03.2024

⁴ [Internet] State of Climate, World Meteorological Day 2024, WMO. <https://wmo.int/site/frontline-of-climate-action/state-of-climate> Erişim Tarihi:07.03.2024

⁵ McMichael, A. J., & Haines, A. (1997). Global climate change: the potential effects on health. BMJ (Clinical research ed.), 315(7111), 805–809. <https://doi.org/10.1136/bmj.315.7111.805>

⁶ Intergovernmental Panel on Climate Change. Summary for Policymakers. in Climate Change 2022: Impacts, Adaptation and Vulnerability. Contribution of Working Group II to the Sixth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change (eds. Pörtner, H.-O. et al.) 3–33 (Cambridge Univ. Press, 2022).

⁷ Corvalan, C. et al. Mental health and the global climate crisis. Epidemiol. Psychiatr. Sci. **31**, e86 (2022).

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ HALK SAĞLIĞI ANABİLİM DALI TOPLUM İÇİN BİLGİLENDİRME DİZİSİ (2023/2024-38)

Doğrudan etkiler

- ✓ Aşırı hava olaylarına bağlı yaralanmalar, kronik hastalıklarda artma ile ani ruhsal rahatsızlıkların ortaya çıkması (çökkünlük, kaygı, travma sonrası stres bozukluğu vb.) ve ölümlerde artma

Dolaylı etkiler

- ✓ Ekolojik sistemlerin bozulmasına bağlı kene, sivrisinek vb. böceklerle ve kemirgenlerle bulaşan hastalıkların ve paraziter hastalıkların dünya üzerinde daha geniş alanlara yayılması ve artması
- ✓ Su ve gıda kaynaklı ishal ve diğer bulaşıcı hastalıklarında artma
- ✓ Gıda miktarı, çeşitliliği ve verimliliğinde düşme sonucu çocuklarda yetersiz beslenme, büyüme ve gelişme bozuklukları
- ✓ Deniz seviyesinde yükselme sonucunda altyapı sistemlerinin zarar görmesine bağlı bulaşıcı hastalık riskinin artması
- ✓ Hava kirliliği, polenler vb. faktörlere bağlı astım, allerji, kronik solunum yolu hastalıklarında artma

Dünya çapında iklim değişikliğinin olumsuz sağlık sonuçlarından düşük gelirli ve düşük-orta gelirli ülkeler ile gelişmekte olan küçük ada devletleri etkilenmektedir. Ülke içinde de iklim değişikliğinden olumsuz etkilenme yönünden eşitsizler sözkonusudur. Ayrıca bu konuda toplum içinde daha duyarlı gruplar sözkonusudur: Yoksullar, açık havada çalışanlar, sosyal yönden yalnız yaşayanlar, daha önceden önemli hastalıkları bulunanlar yüksek risk altındadır.⁶ Dünya Sağlık Örgütü'nün tahminine göre, dünyada yaklaşık dört insandan birinin güvenli suya ulaşamamaktadır. Dünyada 600 milyon insan sağlıklı gıdaya erişemediği için hastalıklar yaşanmaktadır ve bu duruma bağlı oluşan ölümlerin üçte biri çocuklarda gerçekleşmektedir.⁸ 2020 yılında özellikle Afrika ve Asya'da olmak üzere dünyada yaklaşık 770 milyon insan açlık sorunu yaşamıştır. Bu durumdan en fazla çocuklar ve kadınlar etkilenmiştir.⁹

İklim değişikliğiyle mücadele için ısıyı atmosferde hapseden sera gazlarında ciddi azaltmalar yapılması gerekmektedir. Kirletici fosil yakıtların kullanımının aşamalı olarak durdurulması ve daha temiz enerji kaynaklarına geçilmesi gerekmektedir.¹⁰

Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerine ulaşmada iklim eylemi önemli yer tutmaktadır. Hava koşullarının, doğal olarak ve insan kaynaklı olarak meydana gelen iklim değişkenliğinin etkisi dikkate alınarak faaliyetler planlanmalıdır. İklim değişikliği risklerini daha iyi yönetmek için bilime dayalı iklim bilgilerinin ve öngörülerinin geliştirilmesi ve küresel, bölgesel ve ulusal ölçekte planlama, politika ve uygulamaya dâhil edilmesi hayati önem taşımaktadır.¹¹ Tüm bu gerekçelerle WMO bu yıl Dünya Meteoroloji Günü kapsamında 21 Mart 2024'te Cenevre'de bir toplantı düzenlemektedir.¹

⁸ [Internet] World Health Organization. Estimating the burden of foodborne diseases. <https://www.who.int/activities/estimating-the-burden-of-foodborne-diseases> Erişim Tarihi: 19.03.2024

⁹ FAO, IFAD, UNICEF, WFP & WHO. *The State of Food Security and Nutrition in the World 2021: Transforming Food Systems for Food Security, Improved Nutrition and Affordable Healthy Diets for All*. <https://www.fao.org/documents/card/en/c/cb4474en.%20https://doi.org/10.4060/cb4474en> (2021).

¹⁰ [Internet] Climate change mitigation, World Meteorological Day 2024, WMO. <https://wmo.int/site/frontline-of-climate-action/climate-change-mitigation> Erişim Tarihi:07.03.2024

¹¹ [Internet] Climate change adaptation, World Meteorological Day 2024, WMO. <https://wmo.int/site/frontline-of-climate-action/climate-change-adaptation> Erişim Tarihi:07.03.2024